

LIKKUVIEN KOULUJEN NÄKÖKULMIA OSALLISUUTEEN

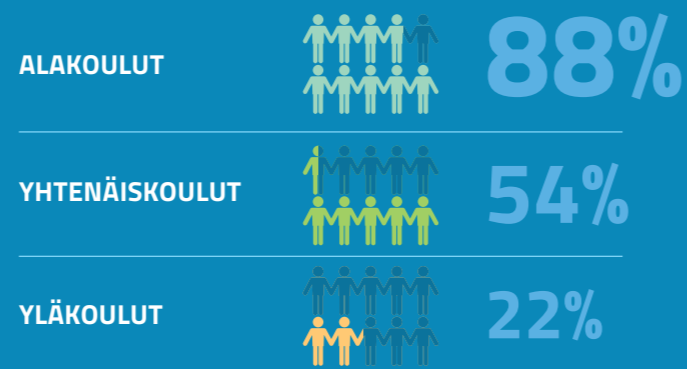
Oppilaiden osallisuus on Liikkuvan koulun keskeinen tavoite. Liikkuva koulu -toiminta tuo paljon mahdollisuuksia oppilaiden osallisuuden kehittämiseen kouluissa.

Osallisuus on laaja käsite ja siihen sisältyy paljon henkilökohtaista tunnetta, jota on vaikea tavoittaa. Konkreettinen toiminta ja yhdessäaolo luovat usein pohjaa osallisuuden tunteelle.

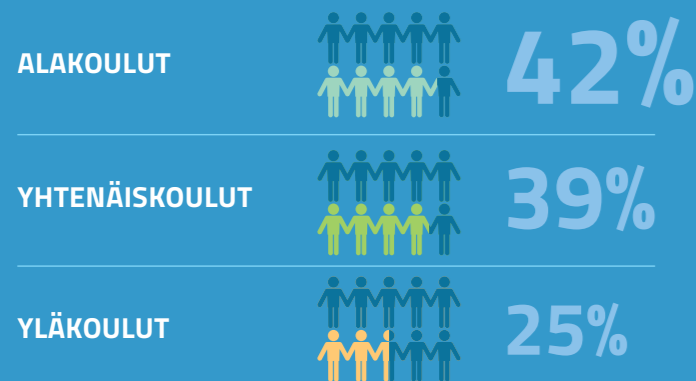
OSALLISUUS LIKKUVIEN KOULUJEN NYKYTILAN ARVIOINNISSA

OPPILAAT OSALLISTUVAT AKTIIVISESTI KOULUPÄIVÄN AIKAISEEN LIKKUMISEEN

Oppilaat osallistuvat aktiivisesti koulupäivän aikaiseen liikkumiseen erityisesti alakouluissa – yläkoulujen oppilaiden liikkuminen on huomattavasti vähäisempää.

OPPILAAT OSALLISTUVAT KOULUPÄIVÄN AIKAISEN LIKKUMISEN SUUNNITTELUUN

Alakoululaiset osallistuvat liikkumisen suunnitteluun koulussa aktiivisemmin kuin yläkoululaiset – alakoululaisistakin vain alle puolet osallistuu. Kouluissa on hyvä luoda yhä enemmän toimintatapoja, joiden avulla jokaisella oppilaalla olisi mahdollisuus saada äänensä kuuluviin ja tulla kuulluksi.

Pitää olla aikaa kuunnella oppilaiden ideoita. Kysymällä niitä ei välttämättä saa.
- Opettaja

OPPILAAT OVAT JÄRJESTÄMÄSSÄ LIKKUVA KOULU -TOIMINTAA JA SIIHEN LIITTYVIÄ TOIMENPITEITÄ

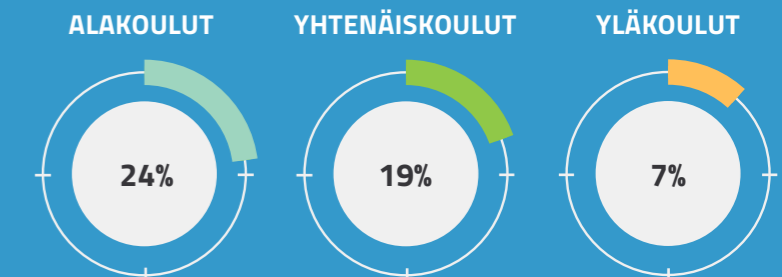

Noin kolmannes oppilaista osallistuu Liikkuva koulu -toiminnan järjestämiseen. Järjestämiseen osallistumisessa ei ole suuria eroja alakoulun ja yläkoulun välillä. Suurin osa toiminnan järjestämisestä näyttäisi olevan opettajien vastuulla. Ovatko oppilaat käyttämätön voimavara?

Tehdään oikeasti jotain eikä vain suunnitella.
- Oppilas, yläkoulu

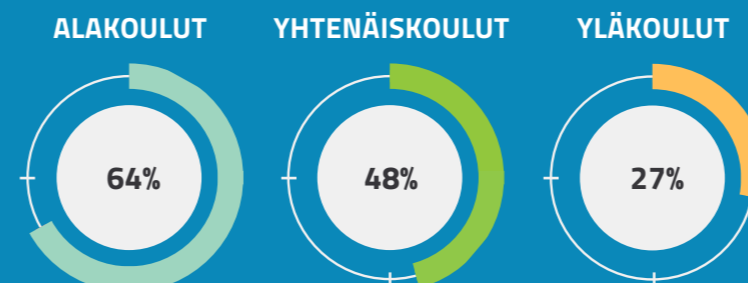
KOULULLA ON KOHDENNETTUJA TOIMENPITEITÄ VÄHÄN LIKKUVIEN OPPILAIDEN LIKKUMISEN EDISTÄMISEEN

Vain viidennes alakouluista on suunnannut osan Liikkuva koulu -toiminnastaan vähän liikkuvien oppilaiden liikkumisen edistämiseen; yläkouluisissa tilanne on tätäkin huomattavasti heikompi. Oppilaiden kuuleminen ja yhteistyö oppilaiden kanssa voi synnyttää uusia ideoita myös toiminnan suuntaamiseksi vähän liikkuville.

HENKILÖKUNTA TOTEUTTAA YHDESSÄ OPPILAIDEN KANSSA KOULUN AKTIIVISTA TOIMINTAKULTTUURIA

Alakouluissa oppilaat ja opettajat toteuttavat yhteistyössä koulupäivän aikaisia aktiviteetteja huomattavasti enemmän kuin yläkouluissa. Taustalla vaikuttavat todennäköisesti erilaiset koulukulttuurit ja toimintatavat. Aikuisten rooli on ratkaiseva oppilaiden osallisuuden kehittämisessä – henkilökunta luo edellytykset osallisuudelle.

Oppilaat juttelevat mielellään omia asioitaan, kun heidän kanssaan liikkuu yhdessä.
- Opettaja

Osa oppilaista sekä opettajista on vaikea saada innostumaan mistään Liikkuvaan kouluun liittyvästä.
- Opettaja

Osallisuus vaatii työtä toteutuakseen

- Oppilaat tarvitsevat aikuisten tukea, jotta he voivat olla mukana toteuttamassa liikkuvampaa koulupäivää.
- Tämä edellyttää myös koulun henkilökunnan osallisuutta sekä halua muuttaa totuttuja toimintatapoja.
- On löydettävä aikaa, halua ja tapoja kuunnella sekä erilaisia oppilaita että erilaisia aikuisia, pelkkä kuuleminen ei riitä.
- Niin oppilailla kuin opettajillakin on vapaa-ajan harrastustensa myötä paljon taitoja, joita voisi hyödyntää sopivalla tavalla aktiivisemmän koulupäivän toteuttamisessa.

(Liikkuva koulu -seminaarin työpaja)

Osallisuuden tunne muodostuu pitkälti erilaisista elämyksistä ja arkipäivän pienistäkin kokemuksista, jotka parhaimmillaan rakentavat yhteishenkeä ja yhteenkuuluvuutta sekä koko koulu yhteisössä että koulun lähiympäristössä.

Pohdittavaksi ja keskusteltavaksi

- Miten oppilaiden osallistumismahdollisuuksia liikkuvamman koulupäivän toteutukseen on edistetty koulussanne? Mistä voisi lähteä liikkeelle ja miten jatkaa?
- Miten oppilaiden järjestämää vertaistoimintaa voisi lisätä (esim. tapahtumat, päivittäiset tuokiot)?
- Tarvitsevatko tytöt ja pojat erilaisia mahdollisuuksia osallistua liikkuvamman koulupäivän toteutukseen?
- Miten syrjään vetäytyviä oppilaita voitaisiin saada mukaan?
- Millä tavalla opettajien ja oppilaiden yhteistyötä liikkuvamman koulupäivän toteutuksessa voisi lisätä yläkouluissa?

Tiivistelmässä on hyödynnetty seuraavia aineistoja:

- Liikkuvan koulun nykytilan arviointi 2015–2016 (n=1272) Tulokset perustuvat koulujen itsearviointiin. (liikkuvakoulu.fi/nykytila)
- Valtakunnallinen Liikkuva koulu -seminaari 3.–4.4.2017 Helsingissä, ennakkotehtävä
- Valtakunnallinen Liikkuva koulu -seminaari 12.–13.4.2016 Turussa, Nykytilan arviointi -työpaja
- Liikkuva koulu -ohjelman seurannan oppilaskyselyt 2013–2015

Katja Rajala, Katariina Kämppi, Virpi Inkinen ja Kaarlo Laine. Liikkuvien koulujen näkökulmia osallisuuteen. LIKES-tutkimuskeskus 2017.

Esitys ppt-muodossa: www.slideshare.net/likesresearchcenter